

színia kérdése a boncasztalon a tőkés gazdasági rendszer minden élet-megnyilvánulását feltárja. Ennyire nem merészkedett el ez a könyv". Ez a megállapítás mértéke a könyv értékelésének. Valóban nem kívánható a sürgős használatra, öt perc alatt készült gyorsfényképtől, hogy a hosszú idő műgondjával felvett és kidolgozott dokumentáris értékű fotográfiával versenyezzen. Az is természetes, hogy amikor a gyorsfényképet nézegetjük, mindig számításba kell vennünk az ilyen munkánál elkerülhetetlen távlat módosításokat is. Viszont az első fejezettől kezdve így is kibontakoznak az olasz-abesszin háborúnak a nyersanyagokért és piacokért folyó kéréltetlen küzdelmébe beleilleszkedő erővonalai. Halász felvázolja Abesszinia őstörténetét, bevonulását a világpolitikába és jelenlegi társadalmi szerkezetét. Könyvének ez a gerince. Adatgazdagságának tulzsufaltsága mellett zavar olykor a gyors munka által előidézett ismétlés s az itt-ott felbukkanó ellenmondás. Halász tulontul sokat foglalkozik a nemzetközi diplomácia cselszövevényeivel és viszonylag igen keveset az objektív okokkal. Így például az olasz-abesszin háború a jelenlegi időpontban való kitörését elsősorban avval magyarázza, hogy Anglia „beugratta” Olaszországot a veszélyesen előretörő Japán megelőzésére s csak másodsorban emlékszik meg a fasiszta rendszer belső csődjéről, katasztrofális gazdasági helyzetéről s a ki-robbanással fenyegető tömegelégületlenségnek az olasz külpolitika kialakulására nézve döntő tényezőjéről.

Halász könyvét akkor fejezte be, amikor az első olasz rajvonalak megindultak Abesszinia földjén. Az események eddig még nem igazolták azt a megállapítást, hogy a háború sorsa evvel megpecsételődött volna. Olyan tényezők merültek fel, melyekkel még nem számolhatott (Abesszinia erélyes ellenállása, a népszövetségi bojkott, stb.) Az események rohanó tempójában így már ez a munka is szinte történelmi dokumentummá lett. Mindenesetre sok érdekes adatot tartalmaz és sok különben elhallgatott tényre mutat rá. Ha ehhez hozzávesszük könnyű és világos stílusát s a függelékben közölt földrajzi, statisztikai és történelmi táblázatainak áttekinthetőségét, igazoltnak látjuk a könyv erdélyi viszonyok között szokatlan magas példányszámban megnyilvánuló sikerét.

(Cluj)

Csehi Gyula

EGY FIATAL RAJZOLÓ LATOMASAI gomolyognak azokon a képeken, amikkel a nemrég feltűnt *Leon Alex* ismertetett meg helybeli kiállításán. Ezek a látomások azonban igen valóságosak és általánosak. Kúsza napjainkra és köznapi élményeinkre ismerünk bennük. Leon Alexet, láthatóan, nem a természet jelenségei, táj vagy alak gerjesztik ábrázolásra, hanem azok a zsufolt képek és érzések, amiket világunk nyugtalanító kavargása ébreszt benne. Inkább a társadalom és a város, mint a természet vagy az interieur ihleti; inkább a hajszott, a vergődő ember, mint a szép és nyugalmas alakzat. A fiatal rajzoló elhagyta a műtermet, (ha valaha is megmelegedett benne!?) és ott áll az uccán, a városban, az egész mai világ fájdalmas zűrzavarában. Szinte szédül az érzékeit ostromló benyomásoktól, és krétájával, ceruzájával vagy tollával lázasan iparkodik lerögzíteni mindazt, ami szemei előtt cikázik és bensejét izgatja. Számos rajza a mai városi ember nehéz szorongásait vetíti elénk: A kérvényező szédületét a bürokrácia utvesztőjében; a gyárportás előtt hétrétegörnyedt munkanélküli riadt alázatát; az emeleti hónaposszoba lakójának magányosságát a város nyomasztó idegenségében; a hordárrá lett „jobb” ember üldözésszerű szegényérzetét; (s ami

ugyanide tartozik) az éhes ember önkivületét, akinek az ucca tömegén áttűző tekintetében a kenyér s a tál étel képe izzik... Csupa mai, köznapi élmény, amelyet szinte valamennyien átélünk napjaink szomorú hánytartottságában. (Ezek a rajzok témában és modorban sok rokonságot mutatnak *Charles Girod* ismert illusztrációival, amiken a mai városi ember szorongásai lidércnyomásos látomásokká nőnek.) Leon Alex képeiről a mai ember esettése és kétségbeesése tekint reánk, társadalmi életünk bomlottsága árad és ferdeségei sanditanak. Csakhogy L. A. nem mindig kezeli gazdaságosan a témáit. A szimultanizmus módján túlságosan sokat igyekszik meglátásaiból egyetlen képbe zsufolni. A sokatmodást és a mindent egyszerre kimondást a képek méretei nem bírják el és gyakran a rajz biztonsága is mögötte marad a sokat akarásnak. Ugyancsak gyakori az irodalmi elgondolás túlságos belejátszása, ami árt a képeknek. A gondolati elem túltengése különösen a jelképes rajzain nyilvánvaló. Ezek a néha régies elgondolású rajzok úgyszólván csak kiszolgálják a gondolatot. (Pesszimizmus, *Finitta la Comedia*, *Örültekháza*, stb.) Az illusztrációin viszont teljesen tudatos ez az alárendeltség, (Don Quijote, Gulliver, Shakespeare-finalé). Nyilván az illusztráció megszokásai miatt számos rajza irodalmi magyarázatra szorul. Viszont a csipős iróniájú *Lányosházak* vagy a keserűen gunyolódo *Iffjú* önmagáért beszél. Művezeknél hatásosabb, formájában tisztultabb és hangulatában egységesebb a *Vándor* és a *Vak*. Ezeken a valóságos alak emelkedik jelképpé, anélkül, hogy a rajzoló mindenáron jelképpé akarná előléptetni. Az *Iffjúság*, a *Piacon*, a *Népkonyhán* s a *Korcsmában* ugyancsak tisztultságot, sőt némi kompozíciós törekvést mutatnak. Finom kirajzolásával, sejtelmes levegőjével az *Iffjúság* a legsikerültebb, de kiválik a *Piacon* jól elhelyezett, tompa világitású csoportja is. Kiváló rajz a *Neuraszténiás*, amely az elképzelt azon frissiben, a toll fürge és ideges rezgéseivel veti papírra, — (a tollrajz technikát igen ajánljuk!) — és rokonszenves a fekete-fehér hatásokkal kísérletező *Arató*.

Leon Alex rajzain egy mai eszmei nyugtalanság és szocális látás keresi a legjobban megfelelő formákat. A kréta néha még el-elsiklik, a kifejezésvágy néha túlságosan mohó, de a jó művészi érzék már közelíti a tisztult képi kifejezést. Ha L. A. felülkerekedik mostani formai bizonytalanságain, tisztul és érik, nem kétséges, hogy rátalál a problémáihoz méltó műformákra.

Korvin Sándor

LAPOK, FOLYÓIRATOK

MIÉRT ANGLIA?

A színek védszentje. „Az angol világbirodalom nemcsak fehérekből áll. Millió és millió különböző fajú és vallású színesbőrű viseli büszkén, akárcsak annak idején a civis romanust a „british subject“ nevet. Az angol autoritás rengeteget vesztené, ha az angol politika azt a látszatot keltené, hogy nem érdekli egy európai állam és egy primitív színes ország közti konfliktus. Amikor az összes színesbőrűek szimpatiaja Abesszinia mellett van, akkor Angliának praktikusán meg kell mutatni, hogy kitart emberi ideáljai mellett.“ (SCHÖNERE ZUKUNFT). — Egy barátság vége. „Az angol-olasz barátság még egy fél év előtt is oly magától értetődőnek látszott, hogy örültnek tar-